

På jakt efter Josef Frank (Norstedts)

av Ulrica Sievert

Journalisten och författaren Ulrica Sievert (f. -70 von Schwerin) debuterade 2016 med *De okända akvarellerna* (Nicotext) - belönad med Svenska Designpriset och såld i över 18 000 exemplar (nov 2025). Där porträtterades arkitekten och formgivaren Josef Frank, född i Österrike, och i Sverige mest känd för sina färgstarka tygmönster och exklusiva möbler på inredningsfirman Svenskt Tenn.

I *De okända akvarellerna* gestaltar Ulrica delar av Franks liv genom fem kvinnor som stod honom nära, illustrerat med akvarellmålningarna, vilket resulterade i ett i sammanhanget nytt personligt tilltal som uppskattades av läsare och kritiker. Boken lanserades i samband med Millesgårdens stora utställning *Josef Frank: Möbler, mönster och måleri* där ett större urval av akvarellerna visades för allmänheten för första gången. Utställningen förlängdes och lånades därefter ut till London Textile and Fashion Museum samt Didrichsens Konstmuseum i Helsingfors, och då lanserades även boken, som har text både på engelska och svenska.

Någon vecka efter releasefesten på Millesgården fick Ulrica tillgång till en låda med närmare tusen brev som Frank under fem decennier skrev till Dagmar Grill, kusin till hans hustru Anna. Denna unika skatt ligger till grund för Ulricas nya bok, *På jakt efter Josef Frank* (Norstedts), en uppföljning på akvarellboken som ytterligare fördjupar bilden av den österrikisk-judiske arkitekten som - motvilligt skulle det visa sig - kom att bli en av Sveriges mest älskade formgivare.

Berättelsen i boken följer två parallella spår, *Då* - Josef Franks liv kronologiskt baserad på hans egna ord, och *Nu* - hur Ulrica försöker lära känna personen bakom varumärket, Pepi som han kallades av nära och kära.

Genom breven träder så Pepi gradvis fram: en vän, tänkare och överlevare som med värme, självironi och skarpa iakttagelser beskriver sitt liv under en tid som på många sätt påminner oroväckande mycket om vår egen. Det framkommer hur han förhöll sig till sin judiska bakgrund. Om Dagmar Grill, var var det för slags förhållande egentligen? Och om Estrid Ericson, var deras arbetsrelation verkligen så symbiotisk som den brukar beskrivas. Om åren i exil i New York. Författardrömmarna som aldrig infriades och den stora sorgen över att arkitektkarriären upphörde alldeles för tidigt.

Här blottläggs kontrasten, det paradoxala, i att han, som idag är ansedd som något av en ikon inom svensk inredningsdesign, aldrig kände sig riktigt hemma här. Aldrig kände att han betraktades som svensk, trots att han talade svenska, var gift med en svenska och arbetade här. Efter att ha bott i Sverige i 20 år beskrevs han fortfarande som en "främmande fågel" i svensk press. Och att han egentligen inte ville bli förknippad med sina färgsprakande blomstertyger.

På jakt efter Josef Frank är en tankeväckande, visuellt rik och allmängiltig berättelse om exil, kreativitet och identitet – och om hur historien, trots allt, fortsätter att eka. Genom den bekante Josef Frank blir det allmänmännliga konkret, han blir ett tydligt exempel på ett vidare problem, men även en påminnelse om betydelsen av hopp, vänskap och kärlek som kan övervinna allt.

Ulrica har även skrivit avsnittet *In His Own Words* i boken *Svenskt Tenn Interiors* (Phaidon) som lanserades våren 2025.